

Píseň: NEZ258 – Pane Ježíši Kriste; 1.-4. sloka + **modlitba;**
Oddíl k výkladu: Žd 7, 1-10

Milí.

na posledním setkání jsme zakončili Žd 6. Autor se tam soustředí na Abrahamův příklad *trpělivosti* – také pro čtenáře listu. Stejně jako Abraham musel trpělivě a dlouho čekat na splnění Božího slibu, mají i křesťané trpělivě očekávat splnění Božích slibů. Protože Abrahamovi (i dalším!) Bůh svá zaslíbení vždycky splnil. Tato naděje, založená v událostech dějin Božího lidu, se tak stává bezpečnou kotvou naděje také křesťanům.

To je obzvlášť důležité slovo v dobách rozkolísaných a plných krizí. Jako tomu bylo také v prvních staletích křesťanství.

V závěru pak autor opět natukl téměř Kristova velekněžství podle řádu Melchisedechova.

Melchisedech

Jemuž se v dnešní kapitole koněčně věnuje do hloubky. Tak i my:

Melchisedech (někdy Malkisedek) se podezřele „mihne“ v Gn 14, 18-20. Vzhledem ke krátkosti a ojedinelosti textu ho tak někteří vykladači považují za „marginální“ událost Abrahamova příběhu. To je velice pomýlené nejen v Abrahamově příběhu, ale zřetelným dokladem důležitosti této události je i její váha pro další texty – Ž 110 i Žd.

Melchisedech dosl. znamená „můj král je spravedlnost.“ Jde o spojení slov melech (král) a ceda (spravedlnost). Někteří vykladači hledají v onom ceda název božstva, tak by jméno znamenalo „mým králem je Ceda.“ O takovém králi ani božstvu však nemáme jedinou informaci. Jde tedy jen o spekulativní vykladačskou kreativitu, která nemá žádné opory (naopak srv. Gn 14, 28).

Malkisedek je navíc postavou zřetelně pozitivní – jeho jméno tedy má odkazovat vlastně až k Hospodinu. A postavou na výsost

podivnou a podezřelou: Abrahamovi přináší chléb a víno (!) – to je symbolika, kterou si křesťané obvykle velmi cení a všímají. Naopak křesťanskému autorovi Žd je zcela jedno. Vlastně pochopitelně, soustředí se na téma israelského kněžství – s ním chléb a víno jako symboly eucharistie nijak nesouvisejí. Navíc sám v předešlé kapitole zval k posunu od „základů“ křesťanského učení – tak svá slova také dodržuje.

Melchisedech je velmi podivný také tím, že je „knězem Boha Nejvyššího.“ Hospodinovo náboženství ale Gn 14 není ještě nijak institucionalizované. Rozhodně ještě nejsou žádní jeho „kněží“, kteří budou pocházet z rodu Mojžíšova bratra Arona. Kde se tedy v Gn 18 bere takovýto kněz? A proč?

Někteří vykladači ho tak považují za velmi pozdní přídavek, vsuvku, do Abrahamova příběhu. Tím by však vykladačské problémy akorát přibýly, žádné by se nevyřešily. Melchisedech je tak jedním z řady dokladů, že Bůh *nestvořil* jen Adama a Evu ve své zahradě.¹ A že mezi Hospodinovy věrné *nepatří* jen příbuzní Abrahama. Že dokonce Abraham není ani prvním jeho historickým věrným – v jeho době *již působil* tento kněz a král Melchisedech.

Tím však není jeho tajuplnost a zvláštnost vysvětlena, ale naopak prohloubena. Proč se tedy o něm nedozvídáme víc? Vždyť jde o naprosto šokující odhalení a událost Abrahamova příběhu! Tedy alespoň z našeho pozdního vykladačského pohledu. Je dost možné, že původním sepisovatelům příběhu nepřipadal Melchisedech sám, ani co reprezentuje, nijak zvláštní...

Řecký autor pak situuje jeho království do Šálemu. Už zde je patrné jazykové komolení. Gn 14, 18-20 hovoří o Šálemu. Což měl na mysli i autor Žd – Šálem je skutečně blízko hebrejskému šalom = pokoj.

Malchícedekovo kněžství je už v Gn 14 zdůrazněno také Abrahamovým *desátkem*. I autor Žd se o něm více rozepisuje: Israelci měli za úkol odvádět desátek jakožto obživu pro Léviice, z jejichž rodu pocházeli kněží. A kteří jako *jediní* z Jákobových potomků *neměli* v Israeli žádnou půdu. Pozdější asimilace tohoto

¹ S kým by jinak Šét plodil potomky?

původního desátku do církevní daně v době, kdy církev disponuje již mnohým majetkem, tedy posouvá význam. Další posunutí do podoby „plateb za obřady“ tak bylo již jen otázkou času. I vrchol posunutí a zkřivení původně zcela jiné myšlenky do oněch známých odpustků. Původně šlo o zdroj obživy pro kněze a Léviijce. Později se toto stalo argumentem zaštiťujícím finanční mašinérii katolické církve.²

Autor tak přidává další spojitost mezi Malchícedekem a kněžími. I Malchícedek obdržel od Abrahama desátek (ale kde je v tom podobnost s Kristem?). Zcela bez vyzvání a přepisů zákona. A co je veledůležité: Abrahamovi bylo *nejprve* požehnáno. A teprve pak věnoval desátek. Nikoli, že by si požehnání *kupoval* nebo za něj platil.

Další informace

Ve v. 3 autor hovoří o tom, že Malchícedek nemá rodiče ani předky. A tak nemá počátek ani konec. Také v tom má být podoben Božímu Synu (jenže Ježíš rodiče měl – a Kristus Otce také!).

O ničem takovém nemáme v Bibli žádnou zmínku. A tak se okamžitě jedná o velký problém. Podle vykladačů vychází autor Žd z vykladačské tradice „non in tora, non in mundo.“ Tj. co není v Tóře, neexistuje. Když si tedy autoři Bible dávají opakovaně práci s vypisováním rodokmenů a rodičů, tak když u Melchisedeka ne, pak to musí mít nějaký důvod!

Jenže problém je, že *mnoho* postav v Bibli, obzvláště těch, které se v příbězích jen „mihnou“, *nemají* uvedené rodiče ani předky. Namátkou nevěstka Rachab. Nebo Ježíšova matka Marie. Nebo všichni apoštolové. Nebo Noemova manželka. Nebo Sára, Abrahamova manželka. Nebo farao, jemuž Abram Sárů prodá v Gn 12, 10-20. Takže tito a mnozí další jsou také navěky a navždy, bez začátku a konce?

² Srv. výklad listu Židům od Jaroslava Brože k tomuto oddílu. Ten i v dnešní době hájí pozici, že desátek byl „výměnou za požehnání.“ To je obłudné a zcela pomýlené. Chrámové oběti *nikdy* nebyly poplatky za Boží náklonnost či požehnání. Byly „platbou“ za hřích obětníka. Br. Brož však je římskokatolickým knězem...

Tak se nápadně ukazuje, že list Žd je *kázáním* – tj. kazatelským výkladem. Autor mohl snadno vycházet z vykladačské tradice i textů, které se prostě nedochovaly. Nebo jen účelově využívá problematické vykladačské tradice ke svému účelu – zdůraznit podobnosti mezi Malchisedekem a Božím Synem (ale daří se mu to?).

Čímž však vznikají další problémy: V takovém případě by totiž tento Malchisedek žil a byl knězem také v Ježíšově době. A byl by dodnes. Byl by to nesmrtelný, věčný člověk. Aniž by prošel vzkříšením. A dokonce by podle stejné logiky musel existovat *před* stvořením světa.

Mám za to, že ve snaze vykreslit tuto podobnost, i kdyby vycházel z nedochované tradice, celou situaci autor Žd jenom zkomplikoval a zamotal.

Požehnání

Podobně je tomu s tvrzením, že „není sporu, že větší žehná menšímu.“ O tom je přece mnohého sporu, protože mnohého dokladu o opaku! Opakovaně žehnají obdarovaní chudí svým bohatým dárcům. Opakovně žehnají lidé samotnému *Bohu*.

I to se někteří vykladači pokoušejí harmonizovat, vyladit. Např. tím, že přece i hebrejské b-r-q není vždycky žehnat, ale také „děkovat.“ Ačkoli autor píše řecky. A u řeckého eulogein (= dobrořečit, tj. „říkat dobré“) je základní význam náboženského termínu „žehnat“ zřejmý. A nemá nic společného s děkováním nebo chválou.

Autor tedy není (alespoň v tomto oddíle) „důmyslným a chytrým“ exegetou. Prostě si ohýbá skutečnosti ke svému účelu. To je pravý opak exegeze. Vždyť nemá, čím by tyto své teze dokázal, doložil, podpořil.

Ale zde nejde o první ani poslední místo, které je uvnitř Písma v napětí nebo problémové. Nebo v napětí s vnějším světem! Je tak důležitým dokladem nezbytnosti právě *kritické exegeze* při snaze porozumět *lidským* Písmům. Při snaze otevřít se Duchu svatému a tak porozumět Božímu slovu v Písmech. A k tomu je

nezbytné pečlivě si připomínat, že Bible je *lidskými* slovy. Bible *není* Božím slovem! Vždyť je plná chyb gramatických, jazykových, syntaktických. Obsahuje vulgarismy a nadávky. A i faktické chyby – jakkoli snad všechny banální. Např. geografické nebo zde o Malchisedekovi. A že snaha vykreslit někoho v podobném světle jako Krista, nebude fungovat: Kristus od nikoho desátky nepřijal, za kněze prohlášen nebyl ani se za něj nepovažoval, měl rodiče, nevládl žádnému městu, nebyl králem v obvyklém významu atd.

Kdyby byla Bible slovem *Božím* a ne lidským, tak by Bůh nestál ani za zlámanou grešli... dokládá i dnešní oddíl.

Naopak za chytrý a šikovný výklad lze opodstatněně považovat v. 9-10. Ano, v jistém smyslu byl Lévi již přítomen v Abrahamovi, když ten platil desátek Malchisedekovi. Lévi je přímým Abrahamovým potomkem!

Závěr

Biblické texty jsou texty v první řadě *vyznavačské* a *teologické*. Tak je nutné je *vždy* chápat na *prvním* místě. Např. předpisy o rituální „čistotě“ jsou hygienickou záležitostí jen výjimečně a až v pátém, desátém rozměru (a pojem „čistoty“ tomu nepomáhá...).

Tak i zde je nutno rozumět autorovi *Žd vyznavačsky* a *teologicky*. Protože literárně prostě nemá pravdu. A i teologicky spíše nemá (a kdyby v podobnosti Krista a Malchícedeka měl, tím hůř). Vyznavačsky však rozumíme: Chce ukázat, že ani Boží Syn „nespadl z nebe.“ Stejně jako to neudělala Bible.

Chce ukázat, že už od počátku jsou lidské dějiny provázeny Hospodinovými věrnými. Ačkoli si toho ani lidské dějiny, ani Bible samotná často nevšímají. Nebo jen sotva. Vyznává, že od počátku Bůh dává najevo, „o co jde.“ A vede svět k dobrému cíli.

A, možná nevědomky, vyznává, že mnoho lidských představ o Bibli a židovství/křesťanství jsou zcela mylné. Např. že Abraham byl jediný Bohu-věrný svého času. Nebo že Adam a Eva byli *jediní* lidé, které Bůh stvořil. A tak dále.

Píseň: NEZ258 – Pane Ježíši Kriste; 5.-8. sloka + **modlitba**
Páně
Rozhovor